

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
معاونت آموزش
مدیریت سنجش و پذیرش

قطره‌ای از دریا

مکابلی اجالی به حوزه‌های علمیه، اهداف و وظایف طلاب

ویژه‌آشنایی داوطلبین ورود به حوزه علمیه برادران - اسفند ۹۸

فهرست:

۳	مقدمه
۳	فصل اول: کلیات
۳	حوزه علمیه
۳	رسالت حوزه‌های علمیه
۴	مأموریت‌های حوزه‌های علمیه
۴	تاریخچه حوزه‌های علمیه
۴	طلبه کیست؟
۴	ارزش‌ها و افتخارات طلبگی
۶	وظایف طلبه
۶	فصل دوم: معرفی اجمالی برنامه‌های آموزش عمومی حوزه
۶	برنامه بلندمدت
۶	الف) سطح ۱
۶	ب) سطح ۲ و ۳
۷	مقطع خارج فقه و اصول
۷	برنامه کوتاه‌مدت (سفیران هدایت)
۷	سطح دو
۸	سطح سه
۸	فصل سوم: معرفی اجمالی برنامه‌های آموزش تخصصی حوزه
۸	عناوین کلی حوزه‌های دانشی
۹	فصل چهارم: آشنایی اجمالی با شیوه‌های تعلیم و تعلم در حوزه
۹	شیوه تحصیل طلبه در حوزه
۹	شیوه تدریس اساتید در حوزه
۹	فصل پنجم: معرفی اجمالی مدارج علمی حوزه‌های علمیه
۹	مدرک تحصیلی
۱۰	فصل ششم: آشنایی با جایگاه‌های خدمت‌رسانی طلاب
۱۰	فصل هفتم: خدمات رفاهی و تعهدات طلبه
۱۰	خدمات رفاهی
۱۱	تعهدات داوطلب

شناخت و آگاهی از حوزه، اهداف آموزشی دوره تحصیلی، برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوطه از مهم‌ترین کارهایی است که یک داوطلب لازم است قبل از ورود به حوزه‌های علمیه انجام دهد. شناخت واقعی و حداکثری برای انتخاب این راه مقدس، گام گذاشتن و طی مسیر را تسهیل و تسریع می‌بخشد و موجب تداوم و برکات وسیع‌تری خواهد شد.

از همین رو و به منظور پرهیز از ورود احتمالی برخی داوطلبان با انگیزه‌های غیرواقعی و خودساخته و پیش‌گیری از انتخابی اشتباه، این نوشتار با عنوان آشنایی با حوزه و برنامه‌های آموزشی حوزه‌های علمیه، تدوین و در اختیار داوطلبان قرار می‌گیرد. امید است با عنایات خاصه حضرت ولی عصر عج الله تعالی فرجه الشریف، بتوانیم سربازانی پرتلاش، خدوم، مخلص و عالم برای مکتب اهل بیت علیهم السلام باشیم.

فصل اول: کلیات

حوزه علمیه

حوزه علمیه نهادی است که مسئولیت مهم تعلیم و تربیت، تبیین و تفسیر، تبلیغ و دفاع از دین را بر مبنای تعالیم قرآن کریم و مکتب اهل بیت علیهم السلام جهت اعتلای کلمه توحید بر عهده دارد.

این رسالت عظیم، استمرار رسالت نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام است که در عصر غیبت بر عهده فقیهان جامع الشرایط گذارده شده است.

حوزه‌های علمیه به عنوان مهد پرورش مجتهدان وارسته، با بهره‌گیری از منابع اصیل اجتهاد، اقامه دین را در ابعاد فردی، اجتماعی و حاکمیتی وظیفه خود می‌داند و در امتداد عظمت‌آفرینی خود، در عصر امام خمینی قدس سره به استقرار و استمرار حکومت اسلامی بر پایه فقه اهل بیت علیهم السلام اهتمام تام دارد.

اکنون که این نظام مقدس پایه‌گذاری تمدن اسلامی را در دستور کار خود قرار داده است، بازخوانی رسالت، مأموریت‌ها، اهداف و برنامه‌های حوزه بر مبنای رهنمودهای حضرت امام قدس سره، مقام معظم رهبری مد ظله العالی و مراجع عظام تقلید دامت برکاتهم ضرورت مضاعف می‌یابد. امید است این تلاش گامی در جهت رضایت حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الشریف و برپایی حکومت جهانی آن امام همام باشد؛ انشاءالله.

رسالت حوزه‌های علمیه

اقامه دین و اعتلای کلمه توحید مبتنی بر اجتهاد بر پایه قرآن، سنت نبوی صلی الله علیه و آله و سلم و مکتب اهل بیت علیهم السلام.

مأموریت‌های حوزه‌های علمیه

۱. استنباط، تبیین و تعمیق آموزه‌های اسلام و مکتب تشیع در عرصه‌های مختلف علوم و معارف اسلامی به ویژه فقه؛
۲. تبیین روشمند و صیانت هوشمندانه از اسلام ناب و مکتب تشیع؛
۳. نظریه‌پردازی و تولید علم در حوزه‌های مختلف علوم اسلامی - انسانی؛
۴. تربیت نیروی انسانی برای رفع نیازهای دینی جامعه، نظام اسلامی و حوزه‌های علمیه؛
۵. تبلیغ، ترویج، تثبیت و تعمیق ارزش‌ها و معارف اسلامی در سطح ملی و فراملی؛
۶. پشتیبانی و حمایت از نظام اسلامی و هدایت در جهت تحکیم، تقویت و اعتلای آن؛
۷. تلاش جهت تحقق تمدن اسلامی بر اساس آیات قرآن کریم و آموزه‌های مکتب اهل بیت علیهم السلام.

تاریخچه حوزه‌های علمیه

حوزه‌های علمیه قرن‌هاست ندای قرآنی «فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ» را لیبیک گفته؛ علوم و معارف ناب اسلامی را از گنجینه‌های علم الهی (قرآن و حدیث) استخراج می‌نماید و با اندیشه‌ای زلال، بیابان‌های تشنه فکر بشری را سیراب می‌کند. آری، حوزه، غنی‌ترین و باسابقه‌ترین دانشگاه سرزمین‌های اسلامی و شاید سرزمین‌های غیر اسلامی باشد.

که در طول سال‌های متمادی ریشه شکل‌گیری این نهاد مقدس به صدر اسلام و آغاز بعثت پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله باز می‌گردد گسترش یافته است.

آشنایی با سیر تحول و شکل‌گیری حوزه علمیه مستلزم نگاهی دقیق به چهارده قرن تاریخ آموزش در اسلام است که در این مقال نمی‌گنجد

طلبه کیست؟

طلبه سربازی است که همواره آماده خدمت و جان‌فشانی علمی و عملی در جهت تحقق رسالت انبیا و ائمه اطهار علیهم‌السلام راستای تحقق بخشی به این اهداف و رسالت‌ها در بوده و برای انجام این کار، پس از گذراندن دوران رشد و تحصیل، در قالب یکی از زیرمجموعه‌های حوزه، مشغول ارائه خدمات به جامعه می‌باشد

ارزش‌ها و افتخارات طلبگی :

۱. **سخن گوی خدا** : روحانیون ... سخن گوی اسلام هستند ... باید شما سخن گوی خدا باشید، این شغل شماست و این شغل اگر واقعیتی داشته باشد از همه شغل‌ها بالاتر است برای اینکه مقاصد اسلام با زبان شما ادا می‌شود همه مقاصد اسلام (صحیفه امام ج ۸ ص ۵۱۹)
۲. **دعوت‌گری به سوی خدا**: امام باقر علیه‌السلام به سعد الخیر نوشتند: ای برادر خدای متعال برای هر رسولی، عالمانی قرارداد که پس‌ازآن به هدایت دعوت نمایند و با آنان بر آزارها صبر نمایند (کافی ج ۸ ص ۵۶)

۳. **وراثت انبیاء (امتداد بخشی تخصصی به رسالت پیامبران علیهم السلام):** امام صادق «علیه السلام» می‌فرمایند:

همانا عالمان دینی وارثان انبیاء هستند (کافی ج ۱ ص ۲۲)

۴. **احیای سنت و سیره پیامبر و ائمه علیهم السلام:** امام رضا «علیه السلام» خطاب به عبدالسلام بن صالح هروی

فرمودند خدا رحمت کند بنده‌ای را که امر ما را احیا کند، عبدالسلام هروی پرسید چگونه امر شما را احیا کند، حضرت فرمودند علوم ما را بیاموزد و به دیگران تعلیم دهد (کافی ج ۱ ص ۳۲)

۵. **سربازی و خدمتگزاری ویژه امام عصر** (عجل الله تعالی فرجه الشریف): بخش اصلی هویت طلبه شیعه تلاش برای تحقق

حکومت جهانی امام عصر «عجل الله تعالی فرجه الشریف» است. طلبه سربازی است که همواره آماده خدمت و جان‌فشانی علمی و عملی در جهت تحقق این آرمان والای الهی است همان‌گونه که امام صادق علیه‌السلام فرمودند اگر قائم را درک می‌کردم همه روزگار را صرف خدمت به ایشان می‌کردم (کافی ج ۱ ص ۲۲)

۶. **کفالت و سرپرستی دینی شیعیان:** حضرت زهرا «سلام الله علیها» فرمودند در روز قیامت پوشش‌هایی از نور بر تن

عالمان دینی می‌کنند و به آنان می‌گویند ای سرپرستان یتیمان آل محمد که ضعف آنان را در دوران یتیمی (دوران غیبت امامشان) جبران نمودید، آنان شاگردان شما و ایتامی هستند که عهده‌دارشان گشتید و کاستی‌های آنان را جبران نمودید (بحارالانوار ج ۲ ص ۳)

۷. **وساطت تشریحی بین ائمه (علیهم السلام) و شیعیان:** از آنجایی که ائمه و پیغمبران «علیهم السلام» همیشه و به‌طور مستقیم

و همگانی در دسترس نبوده و نیستند لزوم وجود واسطه‌هایی احساس می‌گردد و عالمان دین نقش واسطه بین معصوم و توده‌های مردم را بر عهده‌دارند

۸. **قرار گرفتن در دستگاه هدایت الهی:** پیامبر «صلی الله علیه و آله» هنگامی که امیر المومنین علی علیه‌السلام را برای تبلیغ

به یمن می‌فرستادند به ایشان فرمودند: سوگند به خدا اگر خداوند به دست تو یک نفر را هدایت نماید، ارزشش بیش از هر آنچه است که خورشید بر آن بتابد و تو هم حاکم آن باشی (بحارالانوار، ج ۱۹، ص ۱۶۷)

۹. **مرزبانی و دفاع از اسلام:** امام صادق «علیه السلام» می‌فرمایند: علمای ما مرزبانان شکاف‌هایی هستند که ابلیس

ویارانش از آن‌ها وارد می‌شوند و مانع خروج آن‌ها بر شیعیان ضعیف ما می‌گردند و مانع تسلط یافتن ابلیس و یارانش بر آن‌ها می‌شوند (احتجاج طبرسی ج ۲، ص ۱۰)

۱۰. **برخورداری از فضایل طلب علم:** برای آشنایی بیشتر با آیات و روایات وارد شده در باب ارزش علم و علم‌آموزی به

کتاب شریف منیه المرید فی آداب المفید و المستفید مراجعه شود

وظایف طلبه :

- تهذیب و آماده‌سازی نفس خود برای خدمت به اسلام و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و آرمان‌های حوزه به نحو احسن؛
- مواظبت و مراقبت جدی و دوری از آفات طلبگی؛
- حفظ زی طلبگی به همراه آراستگی ظاهر در شأن حوزه؛
- متعهد به حوزه و منصب سربازی امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در هر شرایط زمان و مکان؛
- التزام فکری و عملی به ولایت فقیه و تلاش در جهت تحقق اوامر ایشان؛
- تحصیل جدی و تلاش جهت تحقق اهداف حوزه و کمک به آرمان‌های اسلام در جامعه؛
- ورود به صحنه‌های مختلف جامعه جهت تاثیر گذاری، هدایت و اصلاح؛
- حفظ سلامت جسمانی و روحانی جهت رسیدن به اهداف فوق الذکر.

فصل دوم: معرفی اجمالی برنامه‌های آموزشی عمومی حوزه

پس از انقلاب اسلامی در ایران، برای حوزه علمیه برنامه‌های آموزشی گوناگونی طراحی و تعریف گردیده است که در این برنامه‌ها سعی شده با حفظ برخی از ویژگی‌های نظام سنتی حوزه (استاد و شاگردی)، با سایر نهادهای آموزش عالی کشور نیز هماهنگی لازم داشته باشد.

برنامه بلندمدت:

دوره تحصیلی عمومی حوزه‌های علمیه کشور است که دارای چند مقطع تحصیلی به شرح ذیل می‌باشد:

الف) سطح ۱

سطح یک اولین مقطع تحصیلات حوزوی است که در آن طلاب ضمن رشد و کسب صلاحیت‌های اخلاقی لازم، ادبیات عرب (صرف، نحو، بلاغت و لغت) و علوم اسلامی مانند قرآن، حدیث، مبانی اعتقادی، فقه و اصول را در حد آشنایی و شناخت فرا گرفته، مهارت بکارگیری آنها را به دست می‌آورد.

سطح یک حوزه در حال حاضر دارای دو برنامه آموزشی جاری و جدید است که مدارس سطح یک، به اختیار خود یکی از برنامه‌های جاری یا جدید را در مدرسه اجرا و پیگیری می‌نمایند

در برنامه آموزشی جدید عناوین و سرفصل‌های دروس، مورد بازنگری و بازنویسی قرار گرفته و علاوه بر تنظیم آن در دو مرحله آشنائی و شناخت، برخی از علوم اقتضائی نیز دیده شده است

طول دوره تحصیلی در سطح یک، متناسب با مقطع تحصیلی ورودی (سیکل، دیپلم و دانشگاهی)، به صورت معمول پنج تا شش سال می‌باشد.

ب) سطح ۲ و ۳

طلاب در این دو سطح به تفصیل با همه مباحث فقهی و اصولی آشنا شده و یک دوره کامل فقه و اصول نیمه استدلالی و استدلالی را با اهداف زیر می‌گذرانند:

۱. بالا بردن قدرت فهم متون فقهی و اصولی؛
۲. آشنا شدن با روش‌های استنباط از آیات و احادیث؛
۳. خواندن یک دوره کامل فقه و اصول؛
۴. تعمیق عقاید و گسترش اطلاعات عمومی طلاب به وسیله دروس عمومی؛
۵. علوم قرآن، تفسیر و حدیث و کلام از جمله مباحث دیگری است که در این مرحله تدریس می‌شوند.

مقطع خارج فقه و اصول

این مرحله بعد از گذراندن دوره تحصیلی سطح در حوزه آغاز می‌شود. طلاب در این مرحله به شکل عمیق و گسترده و به صورت کاملاً استدلالی مباحث فقه و اصول را مورد بحث قرار داده و پایه‌های علمی خود را در جهت نیل به قله رفیع اجتهاد پرورش می‌دهند. هدف اصلی در این مرحله، تمرین و پرورش قوه استنباط و اجتهاد طلاب است تا آنان صاحب نظر شوند و بتوانند هر مسئله جدید را با توجه به منابع چهارگانه احکام: کتاب، سنت، عقل و اجماع حل کنند و به اصطلاح، رد فروع بر اصول کنند. در این دوره دروس فقه و اصول در حد عالی تدریس می‌گردد و استاد هنگام تدریس بدون استفاده از کتاب و با بهره‌گیری از حافظه به تدریس مشغول می‌گردد که به درس خارج شهرت یافته است.

برنامه کوتاه مدت (سفیران هدایت)

این برنامه آموزشی به منظور تربیت طلبه با رویکرد تبلیغی طراحی شده است و طلاب شاغل به تحصیل در این برنامه آموزشی ضمن فراگیری علوم حوزوی، با مهارت‌های تبلیغی و دانش‌های پیرامونی آن مانند روان شناسی تبلیغ، جامعه شناسی تبلیغ، مدیریت تبلیغی و ... آشنا شده و پس از فراغت از تحصیل، در مناطق مورد نیاز مشغول به تبلیغ خواهند شد. در حال حاضر برای این برنامه آموزشی، دو مقطع اختصاصی وجود دارد که ادامه تحصیل در مقاطع و سطوح دیگر حوزوی، بعد از فارغ التحصیلی از سطح دو این برنامه و رعایت برخی ضوابط نیز امکان پذیر می‌باشد. سطوح این برنامه آموزشی عبارتند از:

سطح دو

اولین مقطع این برنامه آموزشی است که طلاب با مبانی اعتقادی، ادبیات عرب، منطق، فقه، اصول، اخلاق اسلامی و همچنین مهارت‌های تبلیغی، به منظور تبلیغ در مناطق مورد نیاز، آشنا می‌شوند و پس از احراز صلاحیت‌های اخلاقی و توانایی‌های علمی و مهارتی، و نیز گذراندن دوره تعهد تبلیغی طبق ضوابط، دانشنامه سطح دو حوزه دریافت می‌کنند.

سطح سه :

این سطح، دومین سطح سفیران هدایت است که در آن طلاب، علاوه بر آموزش‌های عمومی مانند فقه و اصول، اعتقادات، معارف قرآن، مسائل اجتماعی و نیز ارتقاء سطح مهارت‌های تبلیغی، در یکی از مهارت‌های تبلیغی مانند «خطابه و سخنوری»، «تربیت کودک و نوجوان» و ... تخصص پیدا می‌کنند و نسبت به ترویج مکتب اهل بیت علیهم‌السلام و پاسخ‌گویی به نیازهای تبلیغی به صورت تخصصی، توانا می‌شوند و در پایان پس از احراز صلاحیت‌های اخلاقی و توانمندی‌های علمی و مهارتی، موفق به دریافت دانش‌نامه سطح سه سفیران هدایت در یکی از مهارت‌های مذکور می‌گردند. ضمن اینکه امکان ادامه تحصیل در سایر سطوح و یا مقاطع بالاتر حوزه برای آن‌ها نیز فراهم می‌باشد.

فصل سوم : معرفی اجمالی برنامه‌های آموزش تخصصی حوزه

در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی مراکز تخصصی وابسته به مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه به‌منظور پاسخگویی به نیازهای جامعه ایجاد و به‌تدریج گسترش یافت که طلاب می‌توانند پس از گذراندن دوره تحصیلی عمومی سطح یک، علاوه بر ادامه تحصیل در سطوح تکمیلی عمومی حوزه در یکی از سطوح دو، سه و یا چهار رشته‌های تخصصی نیز شرکت نمایند. در این برنامه آموزشی طلاب توانایی پاسخگویی استدلالی به مسائل مرتبط با رشته و گرایش تخصصی مربوطه را پیدا می‌نمایند که دانش‌ها و رشته‌های تخصصی بر اساس حوزه‌های دانشی موردنیاز حوزه و جامعه مسلمانان و ضرورت‌های نظام اسلامی، به شرح زیر ارائه می‌شود:

عناوین کلی حوزه‌های دانشی:

- (۱) قرآن
- (۲) حدیث
- (۳) اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
- (۴) تاریخ و سیره
- (۵) کلام، ادیان، مذاهب و فرق
- (۶) منطق، فلسفه و عرفان
- (۷) زبان و ادبیات عرب
- (۸) تبلیغ و ارتباطات
- (۹) فرهنگ، هنر و تمدن اسلامی
- (۱۰) فقه و اصول
- (۱۱) علوم انسانی اسلامی در گروه‌های ذیل:
 - علوم اقتصادی؛
 - مدیریت؛
 - علوم سیاسی؛
 - علوم اجتماعی.

فصل چهارم: آشنایی اجمالی با شیوه‌های تعلیم و تعلم در حوزه

شیوه تحصیل طلبه در حوزه:

در این مورد، شیوه‌های مختلفی برای تحصیل وجود دارد که کامل‌ترین آن‌ها شیوه‌ای است که شامل مراحل زیر می‌شود:

۱. پیش مطالعه؛
 ۲. حضور در کلاس درس و مشارکت در مباحث درسی استاد؛
 ۳. مطالعه درس پس از تدریس استاد؛
 ۴. مباحثه مطالب تدریس شده (که موجب تثبیت آن در ذهن می‌گردد و ابهامات درس را برطرف می‌کند)؛
 ۵. خلاصه یا شرح یا تقریرنویسی.
- تذکر: برخی از طلاب ممکن است بعضی از مراحل فوق را از برنامه آموزشی خود حذف کنند که در درازمدت موجب ضعف علمی آنان می‌گردد.

شیوه تدریس اساتید در حوزه:

شیوه‌های مختلفی در تدریس علوم حوزوی از قدیم تاکنون وجود داشته اما در حال حاضر غالب اساتید از یک الگوی تدریس پیروی می‌کنند که شش مرحله را در بردارد:

۱. مطالعه قبل از تدریس، که شامل مطالعه کتاب درسی، حواشی و شروح آن می‌شود؛
۲. روخوانی درس با رعایت کامل قواعد ادبیات که گاهی قسمتی از آن به عهده شاگردان گذاشته می‌شود؛
۳. بیان مطالب درس به صورت دسته‌بندی شده و به اصطلاح (خارج درس)؛
۴. تطبیق مطالب گفته شده با متن کتاب مورد تدریس به صورت جمله به جمله؛
۵. بیان مطالبی خارج از کتاب (از حواشی و شروح یا نظریات خاص استاد) که در ضمن درس بیان می‌شود ولی برخی اساتید برای جلوگیری از مشوش شدن ذهن طلاب، آن مطالب را در پایان درس ذکر می‌کنند.

فصل پنجم: معرفی اجمالی مدارج علمی حوزه‌های علمیه

مدرک تحصیلی:

از قدیم‌الایام معمولاً برای روحانیون معظم ملاک موفقیت، زهد، تقوا، علم و میزان اثرگذاری در جامعه مهم بوده و هست اما با توجه به تحولات به وجود آمده و مطالبه اجتماع و لزوم ورود روحانیون معظم در عرصه‌های گوناگون فرهنگی دینی داخلی و بین‌المللی، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه با هماهنگی وزارت علوم از سال ۱۳۷۴ ش به فارغ‌التحصیلان سطوح مختلف حوزوی مدرک علمی و گواهینامه معتبر اعطا می‌نماید. که این مدرک به استناد مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی که به شرح ذیل با مدارک دانشگاهی برابری و به نهادها و سازمان‌های کشوری معرفی شده است.

مدرک حوزوی	مدرک برابر دانشگاهی	سنوات تحصیل	متوسط مدت دوره
سطح یک	فوق دیپلم	پایه اول تا پایه ششم	۶ سال
سطح دو	لیسانس	پایه‌های هفتم، هشتم و نهم	۳ سال
سطح سه	فوق لیسانس	پایه دهم + ارائه پایان‌نامه	سال + پایان‌نامه ۱
سطح چهار	دکتری	۴ سال شرکت در درس خارج + هشت مصاحبه علمی + ارائه پایان‌نامه	۴ سال + پایان‌نامه

فصل ششم: آشنایی با جایگاه‌های خدمت‌رسانی طلاب

بدیهی است که همه می‌خواهند بدانند بعد از درس خواندن و در سال‌های آینده چه توانمندی‌هایی پیدا خواهند کرد و در کجاها می‌توانند در راستای اهداف حوزه خدمات ارائه نمایند، طلاب علوم دینی نیز از این امر مستثنی نیستند؛ بنابراین برخی از جایگاه‌هایی را که طلاب می‌توانند در راستای وظایف خود خدمت نمایند به شرح زیر می‌باشند:

۱. مقام افتا و مرجعیت دینی (به معنای رایج کنونی)؛
۲. امامت جمعه و نمایندگی ولی‌فقیه در استان‌ها و شهرستان‌ها؛
۳. مدرس حوزه‌های علمیه؛
۴. تدریس در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور؛
۵. نویسندگی، تألیف و تدوین کتب در مراکز مختلف تحقیقاتی؛
۶. مسئولیت‌های مختلف در مدیریت و تربیت طلاب در حوزه‌های علمیه داخل و خارج از کشور؛
۷. ورود به حوزه نمایندگی ولی‌فقیه در دانشگاه‌های سراسر کشور؛
۸. مسئولیت دفتر فرهنگ در دانشگاه‌های سراسر کشور؛
۹. نمایندگی ولی‌فقیه و مسئولیت عقیدتی سیاسی در کلیه مراکز، پایگاه‌ها و پادگان‌های نیروهای نظامی، انتظامی و سپاه پاسداران؛
۱۰. مسئولیت دفاتر فرهنگی جمهوری اسلامی در کشورهای مختلف جهان؛
۱۱. مشاغل مختلف قضایی؛
۱۲. امامت جماعت و تبلیغ در مساجد و کارشناس امور دینی در ادارات دولتی و مراکز آموزشی کشور و ...؛
۱۳. تبلیغ داخل و خارج از کشور.

فصل هفتم: خدمات رفاهی و تعهدات طلبه

خدمات رفاهی:

طلاب در سال اول، پس از موفقیت در آزمون تثبیتی مشمول دریافت کمک‌هزینه تحصیلی و برخی امور رفاهی و اداری می‌شوند از جمله:

- معافیت تحصیلی: طلاب در زمان تحصیل می‌توانند از معافیت تحصیلی که سالانه تمدید می‌شود بهره‌مند گردند. البته کسانی که مایل باشند می‌توانند در ضمن تحصیل هر سال مدتی را جهت تبلیغ در نیروهای مسلح حضور پیدا کنند و بدین‌وسیله بعد از مدتی کارت پایان خدمت بگیرند.
 - بیمه خدمات درمانی و بیمه عمر: کلیه طلاب بعد از شروع به تحصیل و رسمی شدن تا مدتی که مشغول به تحصیل یا تدریس باشند از مزایای بیمه بهره‌مند می‌شوند.
 - اسکان: طلابی که مراحل پذیرش را با موفقیت پشت سر گذاشته و وارد حوزه می‌شوند، می‌توانند برای اسکان خود از حجره‌های (خوابگاه) مدارس علمیه استفاده نمایند.
- معمولاً همه مدارس آموزشی مجهز به حجره بوده و به‌طور متوسط در هر حجره سه تا چهار نفر ساکن بوده و در این مدارس نیز سعی می‌شود حداقل یک وعده غذا و امکانات یک زندگی ساده و بی‌آلایش طلبگی برای آن‌ها فراهم شود.

تعهدات داوطلب :

بدیهی است با توجه به رسالت و حساسیت‌های حوزه لازم است داوطلب ضمن وقوف کامل به این رسالت‌ها و حساسیت‌ها نسبت به آن‌ها متعهد و در راستای انجام و تقویت آن‌ها کوشا باشد.

۱. مراعات شئون رفتاری، اخلاقی، سیاسی و اجتماعی روحانیت؛
۲. حضور مستمر و رشد تحصیلی مناسب مطابق مقررات و مصوبات آموزشی؛
۳. عدم اشتغال غیر حوزوی تا پایان سطح یک (اعم از تمام‌وقت، پاره‌وقت، تحصیلی یا غیر تحصیلی)؛
۴. اتمام حداقل سطح یک تحصیلات حوزوی؛
۵. اخذ مجوز اشتغال به تحصیل هم‌زمان در حوزه و دانشگاه پس از اتمام سطح دو؛
۶. احترام و رعایت مصوبات، آیین‌نامه‌ها و مقررات حوزه‌های علمیه و مدارس تحت پوشش؛
۷. قبول مأموریت‌های محوله از طرف حوزه علمیه؛
۸. انجام دوره تبلیغی برای متقاضیان دوره تربیت مبلغ به مدت ۵ سال.